

**Danielenaga mbuga maru
Girigi bi gilibu ngagoni
Mbuga ogoha gilibu
ngarunaga nemandi ogo**

Ai tigua Daniele mbuga ngago Girigi bi lo beregedo wialu howa bi irane halu tebirago mo mbiraore howa gilibu wini nga. Bi timbuni halu tebira uruni Hiburu bi (Arama bi) lalu ala gilibu winigo ai bi tebira uruni ti mbuga haluni tebira wigi wigi bialu Hiburubi Aramabi bi lalu gilibu winidagoha mbuga uruni Daniele mbuga ngagoha biamaga nahe hangu hangu wini.

Mbuga tebira uruni aria mbirago

Asariahanda Anduane Homogohondo bi lenego wialu Igiri Tebiranaga Iba Gana nga. Ai Daniele mbuga Girigi bi lowa gilibu wini ngagoha mbuga ogoni ibu Daniele Be 3 lalu biamaga howa gilibu winigo nga. Bi ogoni ibu Daniele 3.23 wialu 3.24 nga. Asaria halu ibu aria uruni tigua Anduane Homogohondo bi lalu iba gana lenedagoni Kini Nebugadenesa ibugua igiri uruni ira timbuni deagoha minu bape hayagola ti da nabi halu tagira puwa mani iba gana lalu Anduane Homogohondo bi uruni lene.

Mbuga tebira uruni mendego

Susana ibu wali baya tara mbira berene. Ani bereagola agali godi hale haga ko kiralime Susanahanda dabubini mana ngago puguaya lalu manani haru pu helene. Godi lalu wali agalime

Susana homelo bo wahole bialu hemira Danielehanda ibunaga mini bayale gigabi wiagome Susana homolene wiago mo wahalu bayale berelo mo wini. Ainde Baibolo mbuga maruha Susananaga te ogoni Daniele mbuga ngagoha be haleneni (13) gilibu nga.

Mbuga tebira uruni tebonego

Belenaga gilibu ngagobi dama Puya timbuninaga te lo nga. Belenaga te lo ngagoha Danielehanda agali Belenaga loma binigo mo miaga bu hearunaga ke hagane mana wiago mo walia holene mini bayale waleore mo walia henego lo nga. Te halu mende lo ngago puya timbuni mbira Babilono wali agalime bi pupu wiaga winigonaga te leda. Ai Danielehanda puya timbuni ogoni bo wahene. Ani biyagola agali puya timbuni ogoninaga loma binigo mo miaga hearume Daniele godi lama lole kini berearia haru halu pene. Ani buwa agali uruni tigua kinihondo hongo howa Daniele gabua laionome balu nelu laiono pai haga gundu uli wiagoha minu bape ha lalu hene. Tigua laiono heagoha minu bape hayagola Daniele laionome balu na nabi Ngode Datagalwabwehanda ibu baya hangu handaya ho hene.

Ai Baibolo mbuga maruha te Belenaga gilibu ngagobi Puya timbuninaga gilibu ngagobi dege Daniele Be 14 lalu gilibu maga howa mo mbiraore ho nga.

**Asariahanda Anduane
Homogohondo bi lenegobi Igiri
Tebiralime Iba Gana Lenegobi
nga**

Asariahanda Anduane Homogohondo bi lenego ogo

¹ Ani biyagola igiri tebirali Hananiabi Misaelebi Asariabi ti haru ira gibi do wiagoha ibagabu hene. Tigua Anduane Homogo tinaga Ngode Datagaliwabe kagonaga mini yaraga halu iba ganaru lalu hene.✧ ² Ani howa Asaria ibugua ira timbuni deago dombeneha howa ibugua ne ha lalu Anduane Homogohondo bi ogodagua lene. ³ Anduane Homogo íore ina mamalirunaga Ngode Datagaliwabeore kego manda bialu iname ínaga mini yaraga halu íhondo kai lalu kema. Ínaga mini timbuni mini lene daliga wiabobo bu wilo larama. ⁴ Ínime mbirale inahondo biriruni bibahende tigabi bulene wiago biri. Ani bialu ina manani howa mo dabaki bialu inahondo ko birimi lariyagua bi ogoni tigabiore holebira. ⁵ Ína mana bayale tigabi bulene wiadaguaore bialu inanaga mamaliru tinaga tano loma bia hene Yarusaleme wiago bo gialo wahai halu mo labu helarigoni. Ogoni mana ko iname bialu harimagonaga pani ngialu karulapeore biriya. ⁶ Iname ínaga bi mo wa howa íni erembira ngialu pirimagola inaha mbirale bia ko hene dewa wialu mana ko inaha dewaoreme inani bu dambi hai haya. ⁷ Biabe iname bialu halimu lariruni nabioire harima. Hene-neore iname ínaga bi mana ngago taluwa bialu kemale nde ina bayale kemale. ⁸ Anigo ainde inane bia ko hene ngamagome pani nolene nginigo ayu iname genda yu kamagonida. ⁹ Ína ina waitigi hearunaga gihabi mana puguaga bu hearunaga gihabi kini ko hearunaga gihabi minu ya kego-

✧ **1:1:** Dan 1.6-7, 3.23

nida. ¹⁰ Áyu ina íhondo bi lalu haga kemaru nde taga halu kema. Ina taga timbuniore ho howa bi nale kemagoni ndobe.

¹¹ Anduane Homogo-o ínaga mini daliga mini leneore kego mitangi bialu ina baba habo nalolene bi lo wirigo mitangi bibe. Ína ina yu wahowa nahabe. ¹² Ína dara holene irane nawini dara haga ngego mo wanahabe. Agali ínaga nenege Abaramahondo buleore lalu bi lo wirigobi agali ínaga biabe bia haga Aisagahondo lo wirigobi ina ínaga Isaraele wali agali Isaraele bu kemarunaga mamali Yagabahondo bi lo wirigobi mitangi bialu bibe. ¹³ Ína bi lo wialu ina wali agali dewaore palia timbu halu harini yakundi kagobi halu ibani iba mu ngagobi dewaore holeberemi lariya. ¹⁴ Anigo Anduane Homogo-o ayu ina damenego emene halu wali agali tara bu karu ti palia timbu ka. Ina ko biagaore lalu wali agali dindi bibahendeni bu karume ina bope halu mo nagalone halu kagoni ndobe. ¹⁵ Áyu inanaga kinibi agali Anduane Homogonaga bi latagi hagabi agali haguanebi mbira naheore. Ai iname loma tara tararu bu yalu ibulenebi mbirale bame mo turu halu ngulenebi ira hagua ngabilo loma bu delolenebi ainde inanaga anda biago naheore ngagoni ndobe. Ainde ínaga dara holene ngego taya bulenenaga lomaru bu yu ngoai holene dindi henge mbira nawiore kema. ¹⁶ Ayu ina í kegoha iberemagola inanaga bu mini ndíbulo kema. Inanaga ma íha podalu ina biamogo bia lalu bi larama. Ainde heneneore iname í loma bu ngulene nogo bu-

✧ 1:12: Fig 22.17

lumaga dewabi sibi igini hongolo habetigi daosini dewabi nahiniore kemagoni ndobe. ¹⁷ Anigo ayu inanaga bu mini beregedo kemago loma ale íkeria yu eberema. Ainde iname ínaga hame ngego damene bibahende lone talialu howa íni talima ibalu holomaya inanaga loma ogoni yamia. Mbirali íni hondo mini mbiraore henenewi kago ibu taga naholebira.✧ ¹⁸⁻¹⁹ Áyu inanaga hongo bibahendemebi inanaga hame bibahendemebi í lone talima ibalu holeore larama. Iname íhondo bi lalu laabo holeore larama. Ainde ina baba miniha bayale howa ina dara habe. Ina wali agali bu karume lone mo taga nahelabe. ²⁰ Ainde Anduane Homogo ínaga mini lone daliga mini yaraga hene wilo agalime nabiaganeale bialu ina lone haru dai bia.

²¹ Tinaga hongo kagobi mine haga mana hongohe ngagobi bibahende mo wahai ha. ²² Í hangu Anduane Homogobi Ngode Datagaliwabebi heneda lo hendelo ti pani nelo mialu bo wahai ha. Ani bialu íninaga hongoni howaore dindi tara tara bu ngarubi bi tara tara laga laga biaga paluyu pedaru bibahende handaya ho howa haru hai haga kegoni, lene.✧

²³ Agali kininaga biabe bia haga bu hearume igiri tebirali biaru ira timbuni deagoha minu ba anda howa tigua weli wiarubi golota wiarubi dangi yuni wiarubi ira bo wiarubi ira hongohe delonaga irani delai hene. ²⁴⁻²⁵ Ani delayagola ira hungu hongohe datagi halu timbuniore magi mandanaga mita pira kirani duria agima do

✧ **1:17:** Iba 25.3 ✧ **1:22:** Iba 83.18

bolangua halu Babilonoali kaware bu hearu daya.
 26 Anigo ainde Anduane Homogonaga dahuliyali mbira abale daliape halu ibuwa ira timbuni deago dombeneha agali tebirali biaru baba mandagi howa irame ti dolino ira heladai bini. ☆ 27 Ani biyagola agali tebirali biaru tiha puyabu gahenge dagarebi bayaleore ibayuane hendene. Ai ira ti heagoria kaware naibi. Ani bialu ti irame emeneorebi mbira nadeore hene.

Igiri tebiralinaga iba gana ngago ogo

28 Ai igiri tebirali biaru ti ira hongoheore timbuni dayagoha howa Anduane Homogonaga mini yaraga halu iba gana lalu hene.

Tigua iba gana ogodagua lene.

29 Iname ina mamalirunaga Anduane Homogo Ngode Datagaliwabe kego inaga mini yaraga harama.

30 Inaga mini yaraga holene daligaore baya buruguleore haabo holene nga.

Wali agali bibahendeoreme inaga mini daligaore ngago mo yaraga halu holene nga.

31 Tigua iba ganaru lalu inaga mini yaraga halu inaga mini bayaleore ngago mo turu haabo halu inaga anda kagoha ihondo ani lalu holene nga.

32 Ina kininaga biragane dagia ngagoria biruwa i dahuliyali karu bolangua ho howa ina de handadali halu humbirini andaga hondo bolangua haga kegoni.

Iname ini andaneha howa

☆ 1:26: Tob 5.4

ínaga mini yaraga halu haabo holene karu-
lape kama.

33 Ínaga haru howa biragane dagia ngagoria bedegola

wali agalime ínaga mini yaraga holene nga.
Horo bibahendengi tigua í mo turu halu iba ganaru lalu holene nga.

34 Tigua í dahuliya andaga kegoha
í mo turu holene nga.

Horo bibahendengi tigua í mo turu halu
iba ganaru lalu holene nga.

35 Mbirale bibahende wabini dindini ngarumebi
karumebi

Ngode Datagaliwabenaga mini yaraga holene
nga.

Tígua turu holene iba gana lalu
ibunaga mini yaraga halu haabo holene nga.✧

36 Hari daliga bibahende kamirume

Ngode Datagaliwabenaga mini yaraga holene
nga.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

37 Anduane Homogonaga dahuliyali bu kamiru
tí bibahendeme Anduane Homogonaga mini
yaraga hadaba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
ibunaga mini yaraga halu haabo holene nga.

38 Iba hari daligaoreha bedemiru

tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu

✧ 1:35: Iba 103.20-22, 148.2-10

- ibunaga mini yaraga halu haabo holene nga.
 39 Hongohe damene bibahende ngemiru
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.
 Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
- 40 Ni egela libugua
 Anduane Homogonaga mini yaraga hadaba.
 Libugua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
- 41 Yakundi harini bu kemiru
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.
 Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
- 42 Iba dalubi iba dalu pibirabi
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.
 Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga halu holene nga.
- 43 Puyabu tara tara kemiru
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.
 Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
- 44 Ira denebi ni hongohe dedagobi
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.
 Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
- 45 Dagare timbuni biaga ngagomebi
 puyabu poboyogobi ngagomebi
 Anduane Homogonaga mini yaraga hadaba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

46 Iba dalu dadimba ngemirubi
 dalu dindi guni ngemirubi
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

47 Horo ngemirubi mbiraga ngemirubi
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

48 Wáholene ínabi aruma holene ínabi
 Anduane Homogonaga mini yaraga hadaba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

49 Dindigunimebi dagaremebi bulene ngegobi
 Anduane Homogonaga mini yaraga hadaba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

50 Dindiguni mo iba halu dalu ibira haremiru
 Anduane Homogonaga mini yaraga hadaba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

51 Hari beraliba kamirubi hari daba kulukala
 lararumebi
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

52 Dindi bibahende wiame ngamiru

tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

⁵³ Hari nene ngemiru emene timbunimebi
tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

⁵⁴ Dindini andaho hene bu kemiru
tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

⁵⁵ Iba solowara bedegobi iba maru bedemirubi
tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

⁵⁶ Iba dindiha howa duguadaga halu piagaru
tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
ibunaga mini yaraga haabo halimu.

⁵⁷ Wena timbuni bedamirumebi
mbirale iba solowaraha biraga be-
damirumebi
tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.

⁵⁸ Ega hariha yagaloyu ibaga biaga bedemiru
tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
 59 Nogo bulumagarumebi nogo tara tara gabua bu
 karumebi
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
 60 Wali agali dindi bibahendeha bu karu
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
 61 Isaraele wali agali bibahende
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
 62 Ngode Datagaliwabenaga agali loma binigo mo
 miaga kemiru
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
 63 Agali Ngode Datagaliwabenaga biabe biaga
 kemiru
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
 64 Wali agali tigabi halu homene dinini kemiru
 tígua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.

Tígua turu holene iba ganaru lalu

- ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
 65 Wali agali ko mbira nawiore
 bayale howa t́ini mo dindiha ho haga kemiru
 t́igua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.
 T́igua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
- 66 Honaniabi Asariabi Misaelebi
 t́igua Anduane Homogonaga mini yaraga had-
 aba.
 T́igua turu holene iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga haabo halu holene nga.
 Ibugua ina homeneru dalu humbirini andagaha
 howa haru dai bialu
 homanaga giha howa gingilo mialu haru dai
 biya.
 Ibugua ira deagoha howa haru tagira pialu
 ira timbuni deago dombeneha demaria
 duguaya.
- 67 Anduane Homogonaga dara holene wiaabobo
 howa
 ibugua bayale biaabo haga kagonaga
 iname ibunaga mini yaraga halu kai lamiya.✧
- 68 Wali agali Anduane Homogo andaneha haga
 kemiru
 t́igua ibuhondo iba ganaru lalu
 ibunaga mini yaraga halimu.
 Ngode Datagaliwabe ibugua mbirale bi pupu wu-
 lenaga gime wabini ngaru
 bolangua hene howa
 ibu daligaore kagonaga
 t́igua ibu mo turu halu iba gana lalu halimu.

✧ 1:67: Iba 106.1, 136.1-2

Anduane Homogo ibugua ina dara holene naw-
ioren*i* howa dara haabo haga kagonaga
iname ibuhondo kaj lolene nga,
lalu iba gana lene.

Habo nalolene bi gahenge lo winigo ogo
The Holy Bible with Deuterocanon in the Huli
Language of Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Huli long Niugini

Copyright © 1983, 1991, 2002 Bible Society of Papua New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Huli

Translation by: Bible Society of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

dbd89e09-6f1d-5903-a411-8b10e4e81fb7